

anden side citerer hun uden blinken en mand som nazismens berøgtede socialantropolog Hans Günther.

Bogens første store afsnit behandler folkenes bevægelser og indbyrdes fortrængningen af hinanden fra mange forskellige synspunkter. I det andet hovedafsnit, socialbiologi, gennemgås klassesdeling, folkeblanding, elitens uddøen og erstatning fra andre lag i samfundet, de sociale typer og spørgsmålet by og land. Bogens sidste afsnit, forplantningsbiologi, spænder fra spørgsmålet om valg af ægtefælle (her findes henvisning til bøger om emnet, dersom nogen skulle savne sådanne) til den statistiske behandling af befolknings-spørgsmålet og problemet om befolkningspresset i de store asiatiske stater.

C. G. Feilberg.

Fritz Machatschek: Geomorphologie. 164 sider, 15×23 cm, 70 fig. 3. udg. Leipzig 1949.

Iblandt det væld af håndbøger i landskabslære, der er publiceret de sidste år, ikke mindst i U.S.A., gør M.'s bog sig gældende på ejendommelig måde. Det skyldes ikke det bogtekniske udstyr, som er fordringsløst, men virker tiltalende ved nøgternt nyttepræg. Nej, den beskedent udseende lille bog udmærker sig ved stor stoffylde i koncentreret fremstilling og ved den oversigt, der skyldes gennemført systematisk disposition.

Bogen er tænkt og formet som lærebog. Den repræsenterer altså løsningen af en bunden opgave. En løsning, der må betegnes som forbilledlig. I de enkelte afsnit beskrives de virkende kræfter først, dernæst kommer oversigten over landskabsformerne, og der sluttes med en gennemgang af hypoteser angående udviklingsforløbet. Beskrivelsen sigter ikke efter at være populær i folkelig forstand, men den fagligt interesserede læser vil drage nytte af den overskuelige fremstilling af et mægtigt stof. Og især vil den fortrinlige sammenstilling af teorier og afvejningen af disses sandsynlighed som forklaringsmåde virke fængslende. Det er f. eks. nyttigt at sammenstille Davis' cyklusteori med hensyn til det fluviale erosionsrelief og W. Pencks „morphologische Analyse“, der indfører det „differentielle“ synspunkt, d. v. s. betragter overfladeudformningen under normalerosionen som resultat af sammenspillet mellem niveauforandringer af vekslende hastighed og erosionsforløb af forskellig intensitet. Davis' betydning undervurderes ikke på nogen vis, fremstillingen illustreres bl. a. med hans blokdiagrammer, men der indføres velovervejede korrektiver på et felt, hvor en teoris enorme udbredelse i håndbogslitteraturen har kunnet fremkalde indtryk af

ufejlbarlighed. Af andre problemer f. eks. alpedalenes tvær- og længdeprofiler, gives ligeledes interessante udredninger af de foreliggende forklaringsmuligheder.

Andre formkomplekser, som f. eks. fladkysternes, refereres mere traditionelt og ukritisk. Er det symptomatisk for forfatterens hele kontinentale tilhørighed og indstilling? Davis' teori om fladkysternes formudvikling må vist siges at være så forenklet, at den ikke dækker naturens mangfoldighed. Nyere teorier om materialvandring og kystudligning har ikke kunnet nå med i denne udgave, der ellers iøvrigt er præget af aktualisering.

De enkelte afsnit har udførlige litteraturlister, og bogen afsluttes med ordforklaringer og fagregister. En velskreven og helstøbt bog!

Axel Schou.

A. Schultz: Der Erdteíl Asien (i serien: Kleine Länderkunden).

Franckh'sche Verlagshandlung. Stuttgart 1950. (231 sider, deraf 88 tabellariske og statistiske oversigter).

At give en oversigt på ca. 140 sider over et så stort områdes geografi er en overmåde vanskelig opgave, og formen må nødvendigvis af samme grund blive stærkt koncentreret. Alligevel er det lykkedes på de fleste punkter at gøre bogen letlæselig, selv om en geograf må beklage, at den er blevet mere deskriptiv end ræsonnerende, hvilket vel også ligger i betegnelsen Länderkunde. En vis uensartethed præger behandlingen af de enkelte kapitler, såvel i omfang som i kvalitet, men er forståelig. Bedst fremtræder afsnittet om geologien og morfologien, hvor forfatteren flittigt har benyttet sig af de nyeste undersøgelser, bl. a. på sovjetrussisk område. Fortrinlig er også kapitlerne om race, sprog, kultur og religion, som næppe kan fås bedre andet sted i en så overskuelig form. Afsnittet om klimaet er en gennemgang af Köppens klimabælter og ledsages af sammes kort over Asien. I kapitlet om planteverdenen gøres der rede for de naturlige plantesamfunds vigtigste karakterplanter, ligesom der lægges vægt på ændringerne heri som følge af menneskets indgriben. Teksten ledsages af et kort over planteformationerne (fra Schimper: Pflanzengeographie auf physiologischer Grundlage), men desværre er der ingen forklaring endsige beskrivelse til kortet, som iøvrigt er behæftet med adskillige signaturfejl. Den samme mangel på forbindelse mellem tekst og ledsagende kort gentages i afsnittet om landbrug, der er en ret summarisk gennemgang af de enkelte kulturplanter, mens kortet (fra H. H. Boesch: Die Wirtschaftsformen von Asien) overhovedet ingen relation har til teksten eller omvendt.